

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

עבודת שדה בחקר הפולקלור ותרבות עממית - 12857

תאריך עדכון אחרון 28-08-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חקר פולקלור ותרבות עממית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר דודו רוטמן וד"ר עאמר דהאמשה

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: david.rotman@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ום ג 14:00-15:00

מורי הקורס:

ד"ר דוד רוטמן,
ד"ר עאמר דהאמשה

תאור כללי של הקורס:

הקורס יעסוק בעבודת שדה בחקר התרבות עממית ויצג את שיטות המחקר המרכזיות- תצפית משתתפת, ראיון חצי מובנה וראיון עומק אתנוגרפי, תוך התייחסות לתהליך המחקרי: הקשר בין תיאוריה ושאלות מחקר לבין עבודת השדה, עיבוד החומר הפולקלוריסטי וניתוחו, ובחינת מקומו של החוקר בשדה המחקר ואופייה הדיאלוגי של עבודת השדה. הצגת הכלים המתודולוגיים ותרגולם ילווה במתן דגש על היבטים הכרוכים ברגישות תרבותית, אתית, מגדרית ולשונית ועוד הרלוונטיים לאיסוף ממצאים ולעיבודם.

מטרות הקורס:

ללמוד ולתרגל שיטות מחקר המשמשות בחקר התרבות העממית והפולקלור, ופיתוח מודעות למקום החוקר/ת בשדה המחקר תוך רגישות להבדלים תרבותיים ולמגוון אתני/ לשוני/ מעמדי וכו'.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בתום הקורס יוכלו הסטודנטים לערוך ראיונות ותצפיות, ולנתחם באמצעות גישות תיאורטיות לחקר התרבות העממית.

דרישות נוכחות (%) :

נוכחות חובה

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה פרונטלית, דיון והתנסות

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מחקר איכותני - עקרונות

ייצוג ומציאות: בין תיאור אתנוגרפי לעמדת החוקר/ת

בין אתנוצנטריות ליחסיות תרבותית

שיטות מחקר לאיסוף ממצאים בעבודת שדה: תצפית משתתפת, ראיון חצי מובנה וראיון עומק

ניתוח הממצאים מעבודת השדה

מעבר בין השפות: משפת המרואיין לכתיבה של העבודה

החוקר/ת ושדה המחקר - מבט רפלקסיבי על עבודת החוקר/ת, האופי הדיאלוגי המאפיין את עבודת השדה והפעלת אסטרטגיות מחקר רגישות תרבות.

חומר חובה לקריאה:

צבר-בן יהושע נעמה, מסורות וזרמים במחקר איכותי, תל אביב 2002 עמ' 13-27

סרט: ע' שנער, "כמו מעולם רחוק - לידה", שירות הסרטים הלאומי.

ו' טרנר, התהליך הטקסי: מבנה ואנטי מבנה, תל אביב 2004, עמ' 87-116

Lila Abu-Lughod, *Veiled Sentiments: Honor and Poetry in a Bedouin Society*, Berkeley 2016, 1-35

ע' יסיף, "לגלות את ישראל האחרת: העיתונאי כאתנוגראף וכמבקר תרבות", אלפיים, 11, תשנ"ה 1995, עמ' 185-209.

ל' בוהאן, "שקספיר בג'ונגל", חברה ותרבות: מקראה (בעריכת א' בן ארי וד' רבינוביץ), ירושלים תש"ן (1966), עמ' 19-31.

ג' יורגנסון, "על אתיקה ואנתרופולוגיה", החוויה הבין-תרבותית: מקראה באנתרופולוגיה, מ' שוקד וש' דשן (עורכים) תל אביב 1998, עמ' 418-430.

ח' חזן וד' מונטרסקו, עיר בין ערביים: לאומיות מזדקנת ביפו, תל אביב וירושלים 2011, עמ' 31-34

תמר אלאור, משכילות ובורות: מעולמן של נשים חרדיות, תל אביב 2005 עמ' 11-82

B. Sherman Heyl, "Ethnographic Interviewing", *Handbook of Ethnography* (eds. P. Atkinson et al.), London 2001, pp. 371-383

R.M. Emerson et al., "Participant Observation and Fieldnotes", *Handbook of Ethnography* (eds. P. Atkinson et al.), London 2001, pp. 352-367.

ד' גבתון, "תיאוריה המעוגנת בשדה: משמעות תהליך ניתוח הנתונים ובניית התיאוריה במחקר איכותני", מסורות וזרמים במחקר איכותי (בעריכת נ' צבר בן-יהושע) תל-אביב 2002, עמ' 193-227.

ת' אל-אור, בפסח הבא: נשים ואוריינות בציונות הדתית, תל-אביב 1998 [פרק שני: עבודת שדה במדרשה כעבודת בית - עמ' 47-84].

ת' אלכסנדר-פריזר, מעשה אהוב וחצי: הסיפור העממי של יהודי ספרד, ירושלים תש"ס [עמ' 471-475]

מ' שוקד וש' דשן, דור התמורה: שינוי והמשכיות בעולמם של יוצאי אפריקה, ירושלים 1999. [עמ' 43-49: מחקר אנתרופולוגי בארץ: מעורבות לעומת הסתכלות מבחוץ].

מ' שוקד, "מחקר אנתרופולוגי בארץ: מעורבות לעומת הסתכלות מבחוץ", החוויה הבין-תרבותית: מקראה באנתרופולוגיה, תל אביב 1998, עמ' 387-412.

ס' לביא וט' סווידנברג, "בין ובתוך גבולות התרבות", תיאוריה וביקורת, 7, 1995, עמ' 67-86.

א' אבוהב, קרוב אצל אחרים: התפתחות האנתרופולוגיה בישראל, תל אביב 2010. [עמ' 195-256 - שער ד: מהלכי חיים של אנתרופולוגים]

א' וינגרוד, "הצדיקים דוהרים קדימה - השוואות צפון אפריקה לישראל", ישראל: אנתרופולוגיה מקומית, תל-אביב 1988, עמ' 640-625.
ס' סטאר-סרד, "רוחניות נשים בקונטקסט יהודי", מבוא לאנתרופולוגיה: מקראה, רעננה 2008, עמ' 257-245.
ע' דהאמשה, מקום לדור בו ושם לו: קריאה ספרותית ותרבותית בשמות הערביים של הארץ, מודיעין 2017, מבוא, עמ' 48-9.

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי:

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 70 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 10 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות 5 %
עבודה קלינית / מעבדה / עבודה מעשית / סדנאות 15 %

מידע נוסף / הערות:

דרישות הקורס:

נוכחות.

- קריאת שוטפת והשתתפות בדיון.
- השתתפות בעבודת שדה (פרטים נוספים יינתנו במהלך הקורס) - חובה.
- הגשת עבודת סיום מבוססת התנסות בעבודת שדה.